

Fisjon etter tysk rett sammenlignet med norsk fisjonsrett

Partner
Dr. Roland Mörsdorf
Advokatfirmaet Grette, Oslo

1. Innledning

Flere norske konsern har datterselskaper i Tyskland. Dersom et tysk datterselskap ønsker å overdra sin virksomhet, delvis eller helt, til et annet selskap kan en slik transaksjon struktureres som en fisjon. De tyske fisjonsreglene skiller seg i noen tilfeller fra de norske.

2. Rettslige grunnlag

I likhet med norsk rett innebærer fisjon etter tysk rett at det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som omfattes av fisjonen, overdras til ett eller flere overtakende selskaper. Eiendelene, rettighetene og forpliktelsene overdras i sin helhet uten at de enkelte formuesverdiene behøver å overdras hver for seg¹ og uten at

det – som regel² – kreves samtykke fra tredjepart,³ for eksempel kreditorer og andre avtaleparter.⁴

Fisjonen trer i kraft ved registrering i det foretaksregisteret hvor det overdragende selskapet er registrert.⁵

1. Stengel i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 123, Rn. 3.

2. Med mindre det er uttrykkelig avtalt at det kreves samtykke fra tredjepart for overdragelsen.

3. Teichmann i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 131, Rn. 43.

4. Dette er den vesentlige privatrettslige fordel av en fisjon fremfor en asset deal. Se Mörsdorf, Share Deals i Tyskland i et norsk perspektiv, NTS 2011:2, s. 1 flg., om transaksjonsrelaterte spørsmål i tysk rett og praksis. I tillegg kan en fisjon – sammenlignet med en asset deal – ha skattemessige fordeler ved at fisjonen kan gjennomføres skattefritt, dvs. uten skattlegging av selskapene og aksjeeierne, se den tyske transformasjonsskatteloven og sktl. §§ 11-1 flg. («Fusjon og fisjon av selskaper»).

5. Se nærmere om registreringen i foretaksregisteret nedenfor under punkt 4. d).

a) Transformasjonsloven

I motsetning til i norsk rett er fisjon av selskaper i tysk selskapsrett ikke regulert i den tyske loven om aksjeselskaper (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung – GmbHG) og den tyske loven om allmennaksjeselskaper (Aktiengesetz – AktG), men i den tyske transformasjonsloven (Umwandlungsgesetz – UmwG) av 28. oktober 1994. Transformasjonsloven trådte i kraft 1. januar 2005 og erstatter transformasjonsreglene i fem ulike tyske lover, herunder i den gamle transformasjonsloven av 6. november 1969 og i loven om allmennaksjeselskaper. Flere regler i den aktuelle transformasjonsloven er i stor grad basert på ulike europeiske direktiver. Når det gjelder fisjon, er lovens regler basert på fisjonsdirektivet 82/891/EØF av 17. desember 1982.

b) Transformasjonsskatteloven

De skatterettslige reglene om transformasjonsprosesser finnes i den tyske transformasjonsskatteloven (Umwandlungssteuergesetz – UmwStG) av 28. oktober 1994 som også trådte i kraft den 1. januar 2005.⁶

3. Selskaper

Transformasjonslovens virkeområde er ikke begrenset til tyske aksjeselskaper og tyske allmennaksjeselskaper, men gjelder alle

6. I denne artikkelen skal imidlertid kun de selskapsrettslige elementene av fisjoner som – i tysk rett – er regulert i transformasjonsloven, behandles. Se om de skatterettslige elementene Moszka i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, Anhang UmwStG, (tysk skatterett) og Aamelfot m.fl., Fusjon og fisjon, Oslo, 2013, s. 47 flg., (norsk skatterett).

tyske kapitalselskaper og de fleste tyske personselskaper.⁷

a) Kapitalselskaper

Transformasjonsloven gjelder altså det tyske aksjeselskapet (Gesellschaft mit beschränkter Haftung – GmbH),⁸ det tyske allmennaksjeselskapet (Aktiengesellschaft – AG) og det tyske kommandittselskap med aksjer (Kommanditgesellschaft auf Aktien – KGaA).

Et KGaA er et kommandittselskap hvor kapitalen er delt opp i aksjer, med minst én deltaker (komplementaren) som har et ubegrenset personlig ansvar for selskapets forpliktelser, og minst én annen deltaker (kommandittaksjonær) som ikke er ansvarlig for selskapets forpliktelser. Etter tysk rett er et slikt kommandittselskap et kapitalselskap.⁹

b) Personselskaper

Videre gjelder transformasjonsloven det tyske personselskapet som utøver økonomisk virksomhet (Offene Handelsgesellschaft – OHG) og det tyske kommandittselskap (Kommanditgesellschaft – KG).¹⁰

7. Se nærmere om de tyske personselskaper Mörsdorf, De tyske personselskapene, RR 2013 nr. 2, s. 24 flg.

8. Se nærmere om GmbH Mörsdorf, Det tyske aksjeselskapet (GmbH), RR 2012 nr. 3, s. 18 flg.

9. Hüffer, Aktiengesetz, München, 9. utgave 2010, § 278, Rn. 4. Dette medfører at komplementar og kommandittaksjonær kan være én og samme person, se Hüffer, Aktiengesetz, München, 9. utgave 2010, § 278, Rn. 5, og Herfs i Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, Band 4 – Aktiengesellschaft, München, 3. utgave 2007, § 76, Rn. 1. Denne selskapsformen spiller likevel ingen vesentlig rolle i Tyskland.

10. I tillegg gjelder transformasjonsloven ytterligere tyske rettssubjekter, eksempelvis tyske registrerte foreninger (eingetragene Vereine) og registrerte kooperativer (eingetragene Ge-

Loven gjelder ikke det tyske personselskap som ikke utøver økonomisk virksomhet (Gesellschaft des bürgerlichen Rechts – GbR). Denne personselskapstypen kan dermed ikke fisjoneres og delta i andre transformasjonsprosesser som er regulert i transformasjonsloven, eksempelvis fusjon og omdanning.¹¹

Begynner imidlertid et GbR å utøve økonomisk virksomhet, omdannes GbR automatisk til et OHG.¹² Tilsvarende omdannes et OHG automatisk til et GbR dersom OHG slutter å utøve økonomisk virksomhet.¹³ Disse typene omdanning er likevel ikke omdanning i transformasjonslovens forstand, men en selskapsrettslig endring i henhold til tyske personselskapsrettslige prinsipper.¹⁴ Transformasjonslovens regler får derfor ikke anvendelse på slike omdanninger.

c) Overdragende/overtakende selskap

Alle tyske kapitalselskaper (GmbH, AG, KGaA) og de ovennevnte tyske personselskapene (OHG, KG) kan delta i en fisjon, både som overdragende og overtakende selskap.¹⁵ Strukturelt sett har transformasjons-

nossenschaften) som følgelig kan delta i de ulike transformasjonsprosesser, herunder fisjon.

11. Stengel i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 3, Rn. 16.
12. Hopt i Baumbach/Hopt, HGB, München, 35. utgave 2012, vor § 105, Rn. 21.
13. Hopt i Baumbach/Hopt, HGB, München, 35. utgave 2012, vor § 105, Rn. 21.
14. Lutter/Drygala i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 3, Rn. 5.
15. Det gjelder imidlertid noen begrensninger dersom et GmbH er strukturert som et såkalt gründerselskap (Unternehmergeellschaft (haftungsbeschränkt) – UG), og UG skal fungere som overtakende selskap, se Berninger, Aufstieg der UG (haftungsbeschränkt) zur vollwertigen GmbH, GmbHR 2011, s. 953, 961. Et UG er et GmbH hvor reglene i den tyske loven om aksjeselskaper (Gesetz

loven noen generelle regler som gjelder alle selskapsformer,¹⁶ og noen særregler som kun gjelder de enkelte kapital- og personselskapsformene.¹⁷ Reglene viser i stor grad til transformasjonslovens regler som gjelder fusjon.

d) Norske selskaper

I utgangspunktet kan kun tyske selskaper delta i en fisjon. Dette fordi transformasjonslovens ordlyd forutsetter at de involverte selskapene har sitt sete¹⁸ i Tyskland. Videre argumenteres det i den sammenheng med hovedseteteorien¹⁹ som tradisjonelt gjelder i tysk internasjonal selskapsrett.²⁰ Hovedseteteorien innebærer at et selskap som er stiftet i en stat som følger denne teorien, automatisk vil oppløses ved flytting til en annen stat som også følger hovedseteteorien.²¹ Dersom for eksempel et tysk selskap utfisjoneres en del av sin virksomhet til et

betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung – GmbHG) kommer til anvendelse med mindre noe annet er fastsatt i lovens § 5a. Se nærmere om UG et Mörsdorf, Minsstekrav til aksjekapital og modellvedtekter, Tff 1/2011, s. 16, 21, og Mörsdorf, Det tyske aksjeselskapet (GmbH), RR 2012 nr. 3, s. 18.

16. §§ 123 – 137.

17. §§ 138 – 173.

18. Se om begrepet »sete« (Sitz) Drinhausen i Semler/Stengel, UmwG 3. utgave 2012, Einleitung C, Rn. 20.

19. Lutter/Drygala i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 1, Rn. 4.

20. Se nærmere om hovedsete- og stiftelses/inkorporasjonsteorien Mörsdorf, Utflytting av norske selskaper til Europa, NTS 2009:1-2, s. 28, 30 flg., og Mörsdorf/Stenersen, Cartesiodommen: Stopper flytting over landegrenser, RR 2009 nr. 3, s. 17 flg.

21. Mörsdorf, Utflytting av norske selskaper til Europa, NTS 2009:1-2, s. 28, 31. Om anvendelse av hovedseteteorien i Norge, se Bråthen, Hovedseteteorien eller stiftelsesteorien? Rett og toleranse – Festskrift til Helge Johan Thue 70 år, 2007, s. 198, 199.

nystiftet – tomt – ikke-tysk selskap²² og dersom den utfisjonerte virksomhetsdelen fysisk forblir i Tyskland, kan dette anses som en flytting av det ikke-tyske selskapets hovedsete til Tyskland, slik at det ikke-tyske overtakende selskapet oppløses ved fisjonen. Dersom tilsvarende et ikke-tysk selskap utfisjoneres en del av sin virksomhet til et nystiftet – tomt – tysk selskap og dersom den utfisjonerte virksomhetsdelen forblir fysisk i det ikke-tyske selskapets hjemstat, kan dette anses som en flytting av det tyske selskapets hovedsete til det utenlandske selskapets hjemstat, slik at det tyske overtakende selskapet oppløses ved fisjonen. Derimot åpner transformasjonsloven,²³ basert på fusjonsdirektivet 2005/56/EF av 26. oktober 2005, uttrykkelig for at også selskaper fra andre EU- og EFTA-medlemsstater²⁴ kan delta i en fusjon med tyske selskaper.²⁵ En slik eksplisitt regel mangler i transformasjonsloven for fisjoner.²⁶

Med bakgrunn i den europeiske etableringsretten²⁷ legger imidlertid store deler av

tysk rettsteori til grunn at også selskaper fra andre EU- og EFTA-medlemsstater kan delta i en fisjon med tyske selskaper.²⁸ Transformasjonslovens forutsetning om at de involverte selskapene skal ha sitt sete i Tyskland, tolkes dithen at denne forutsetningen kun gjelder de involverte tyske selskapene.²⁹ Når det gjelder hovedseteteorien, opprettholdes ikke denne lenger i tysk rett for selskaper fra andre EU- og EFTA-medlemsstater.³⁰ Denne oppfatningen i tysk rettsteori synes riktig ettersom tyske regler ikke kan betraktes isolert, men kun i sammenheng med gjeldende europeisk primærrett. Hovedseteteorien kan derfor ikke være til hinder for en fisjon av tyske selskaper med selskaper fra andre EU- og EFTA-medlemsstater,³¹ både når det gjelder flytting av europeiske selskaper til Tyskland og³² flytting av tyske selskaper til en annen EU- eller EFTA-medlemsstat under en fisjon. Dette innebærer at norske selskaper,

22. Fisjon ved spaltning, se nedenfor under punkt 5. a).
23. §§ 122a – 122l.
24. Med EFTA-medlemsstater menes Norge, Island og Lichtenstein, se EØS-avtalen art. 2.
25. Tilsvarende regler finnes i norsk rett i asl. § 13-25 og asal. §§ 13-25 – 13-36.
26. Drinhausen i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, Einleitung C, Rn. 2.
27. Se EF-domstolens avgjørelse datert 13. desember 2005 i saken C-411/03 (SEVIC), EF-domstolens avgjørelse datert 16. desember 2008 i saken C-210/06 (Cartesio), obiter dictum i nr. 111, og EF-domstolens avgjørelse datert 17. juli 2012 i saken C-210/06 (Vale). Se nærmere om obiter dictum i Cartesio-avgjørelsen Otte/Rietschel, *Freifahrschein für den grenzüberschreitenden Rechtsformwechsel nach »Cartesio«?*, GmbHR 2009, s. 983 flg., og om Vale-avgjørelsen Bayer/Schmidt, *Das Vale-Urteil des EuGH: Die endgültige*

Bestätigung der Niederlassungsfreiheit als »Formwechselfreiheit«, ZIP 2012, s. 1481 ff.

28. Lutter/Drygala i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 1, Rn. 11, og Drinhausen i Semler/Stengel, UmwG 3. utgave 2012, Einleitung C, Rn. 32.
29. Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, Einleitung C, Rn. 33.
30. Tysk høyesterett i sivilsaker (BGH), avgjørelse datert 8. oktober 2009 i saken IX ZR 227/06.
31. Lutter/Drygala i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 1, Rn. 11 og Rn. 13: »Geklärt ist auf Grund der neueren Entwicklung der Rechtsprechung des EuGH somit, dass die Sitztheorie innerhalb Europas nicht mehr aufrechterhalten werden kann«.
32. Til tross for EF-domstolens avgjørelse datert 16. desember 2008 i saken C-210/06 (Cartesio) som isolert sett tillater at en medlemsstat kan forhindre at et selskap flytter fra staten til en annen medlemsstat, se Mörsdorf, *Utflytting av norske selskaper til Europa*, NTS 2009:1-2, s. 28, 33.

ut i fra et tyskrettslig perspektiv, kan delta i fisjon med tyske selskaper.³³

Etter norsk rett er en slik fisjon over de europeiske landegrensene i utgangspunktet uttrykkelig tillatt i loven.³⁴ Hovedseteteorien som også gjelder i norsk internasjonal selskapsrett,³⁵ skal heller ikke opprettholdes i norsk rett for selskaper fra andre EF- og EFTA-medlemsstater.³⁶ Dessuten må reglene i norsk lovgivning som uttrykkelig tillater fisjoner over de europeiske landegrensene, anses som *lex specialis* i forhold til hovedseteteorien, både når det gjelder flytting av europeiske selskaper til Norge og flytting av norske selskaper til en annen EU- eller EFTA-medlemsstat under en fisjon. Hovedseteteorien setter derfor i norsk rett ikke noen restriksjoner for fisjoner av norske selskaper med selskaper fra andre EU- og EFTA-medlemsstater. De reglene i norsk lovgivning som uttrykkelig tillater europeiske fisjoner, begrenser

imidlertid slike fisjoner til fisjoner av norske aksje- og allmennaksjeselskaper med tilsvarende ikke-norske kapitalselskaper.³⁷ Når det gjelder tyske selskaper, er dette de tre tyske kapitalselskaper GmbH, AG og KGaG.³⁸ Norsk lov forutsetter riktignok at den utenlandske – tyske – lovgivningen ikke er til hinder for å gjennomføre fisjonen.³⁹ Ettersom den tyske transformasjonsloven imidlertid ikke forbyr en fisjon over landegrensene, og transformasjonslovens forutsetning om at de involverte selskapene skal ha sitt sete i Tyskland kun gjelder de involverte tyske selskapene samt at hovedseteteorien i tysk rett ikke setter noen restriksjoner for en fisjon av tyske selskaper med norske selskaper, kan transformasjonsloven følgelig ikke anses for å være til hinder for en norsk-tysk fisjon.⁴⁰

Sammenfatningsvis kan derfor norske aksje- og allmennaksjeselskaper delta i en fisjon med de tre tyske kapitalselskaper GmbH, AG og KGaG.

33. I praksis bør imidlertid enhver fisjon som et ikke-tysk selskap deltar i, på forhånd avklares med de involverte foretaksregistrene. Se om de involverte foretaksregistrene nedenfor under punkt 4. d).
34. Asl. § 14-12 og asal. § 14-12. Bakgrunnen er EF-domstolens avgjørelse datert 13. desember 2005 i saken C-411/03 (SEVIC) som også er bakgrunnen for den oppfatningen i tysk rett som mener at selskaper fra andre EF- og EFTA-medlemsstater kan delta i en fisjon med tyske selskaper. Se nærmere om bakgrunnen for de norske reglene Ot.prp. nr. 78 (2006 – 2007), s. 13 flg. og s. 45: »Bestemmelsen har ingen parallell i direktiv 2005/56/EF. På bakgrunn av EF-domstolens avgjørelse 13. desember 2005 i sak C-411/03 (SEVIC-dommen) må det imidlertid antas at retten til å gjennomføre fisjon over landegrensene følger av EØS-avtalen artikkel 31, jf. artikkel 34.«
35. Bråthen, Hovedseteteorien eller stiftelsesteorien? Rett og toleranse – Festskrift til Helge Johan Thue 70 år, 2007, s. 198, 199.
36. Mörsdorf, Utflytting av norske selskaper til Europa, NTS 2009:1-2, s. 28, 34.

4. Fisjonsdokumentasjon

Ved en fisjon skal det utarbeides en felles fisjons- og overtakelsesavtale, samt en fi-

37. M. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 3. utgave 2012, s. 843, note 1.1, og s. 1243, note 1.3.
38. Se M. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 3. utgave 2012, s. 1243, note 1.3, med henvisning til artikkel 1 i det første selskapsdirektivet 68/151/EØF av 9. mars 1968 som ble erstattet av direktivet 2009/101/EF av 16. september 2009 (se artikkel 1 i dette direktivet).
39. Asal. 14-12 annet ledd nr. 1.
40. Se Sørensen, EU-Domstolens seneste praksis om selskapsret, NTS 2012:3-4, s. 126, 128, om nasjonal lovgivning: »alle de medlemsstater, der har regler om spaltning i nasjonalt regi, må tillade grænseoverskridende spaltninger«.

sjonsrapport i alle selskapene som deltar i fisjonen. Overdras eiendelene, rettighetene og forpliktelsene til et overtakende selskap som nystiftes ved fisjonen,⁴¹ skal det utarbeides en fisjonsplan i det overdragende selskapet, istedenfor en fisjons- og overtakelsesavtale. For fisjonsplanen gjelder de fleste krav om innhold og form som gjelder for den felles fisjons- og overtakelsesavtalen.⁴²

a) Fisjons- og overtakelsesavtale/-fisjonsplan

Fisjons- og overtakelsesavtalen er en avtale mellom de overdragende og overtakende selskapene. Denne avtalen skal inngås og signeres på vegne av selskapene som deltar i fisjonen. Signering av fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen skal attesteres av en tysk notarius publicus (Notar).⁴³ Videre skal fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen godkjennes av generalforsamlingene i de involverte selskapene.

Fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplan skal angi en del opplysninger. For det første skal den opplyse om selskapene som deltar i fisjonen, og om fordelingen av eiendelene, rettighetene og forpliktelsene som skal overdras til de overtakende selskapene. For det andre skal tidspunktet hvor transaksjoner i det overdragende selskapet anses å være foretatt for de overtakende selskapene angis. For det tredje skal det opplyses om aksjene i de overtakende selskapene som skal utstedes som vederlag,⁴⁴ og eventuelle særlige rettigheter og fordeler som skal tilfalle medlemmer av et forvaltnings- eller

tilsynsorgan,⁴⁵ en revisor i de involverte selskapene eller, for personselskapers del, en deltaker med forvaltningsevne.⁴⁶ Videre skal det redegjøres for de konsekvenser fisjonen har for de ansatte og de tillitsvalgte i de involverte selskapene.

b) Fisjonsrapport

I tillegg til fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen skal det i hvert av de overdragende og overtakende selskapene utarbeides en fisjonsrapport. Fisjonsrapporten skal bekreftes av en revisor.⁴⁷ Dersom alle aksjeeiere/deltakere i alle de involverte selskaper er enige om det, er det imidlertid ikke nødvendig å utarbeide en fisjonsrapport.

Fisjonsrapporten skal beskrive og begrunne fisjonen i rettslig og økonomisk forstand. I tillegg skal det vesentlige innholdet av fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen oppsummeres og fremgangsmåten som er brukt ved fastsettelsen av vederlaget, angis. Sammenfatningsvis skal fisjonsrapporten inneholde samtlige opplysninger som generalforsamlingene i de involverte selskapene trenger for å kunne vurdere om

41. Se nedenfor under punkt 5. d).

42. Schröer i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 136, Rn. 1.

43. Se nærmere om slike attestasjoner Mörsdorf, Share deals i Tyskland i et norsk perspektiv, NTS 2011:2, s. 1, 4 flg.

44. Se nærmere om til hvem de nye aksjene skal utstedes nedenfor under punkt 5. a) – c).

45. Se nærmere om forvaltning i tyske allmennaksjeselskaper i Mörsdorf, Ledelse og corporate governance i tyske og norske allmennaksjeselskaper, NTS 2008:2, s. 85 flg., og om forvaltning i tyske aksjeselskaper (GmbH) i Mörsdorf, Det tyske aksjeselskapet (GmbH), RR 2012 nr. 3, s. 18, 20. Generelt gjelder at forvaltningen i tyske selskaper ikke er fordelt mellom et styre og en daglig leder og at det følgelig kun finnes ett forvaltningsorgan.

46. Se nærmere om forvaltning i tyske personselskaper Mörsdorf, De tyske personselskapene, RR 2013 nr. 2, s. 24, 25 og 26.

47. Teichmann i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 125, Rn. 5.

fisjonen er økonomisk hensiktsmessig og i samsvar med gjeldende rett.⁴⁸

c) Fremleggelse av fisjons- og overtakelsesavtale og fisjonsrapport

Fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen og fisjonsrapporten skal fremlegges til de enkelte aksjeeierne/deltakerne i de involverte selskapene. Dette skal skje senest ved innkalling av generalforsamlingene som skal godkjenne fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen.⁴⁹ Dreier det seg om et AG eller et KGaA, er det imidlertid tilstrekkelig at både fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen og fisjonsrapporten gjøres tilgjengelig ved selskapets forretningskontor eller på selskapets hjemmeside.⁵⁰

I tillegg til ovennevnte skal fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen fremlegges til de tillitsvalgte i alle involverte selskaper. Dette skal skje senest én måned før generalforsamlingene som skal godkjenne fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen, holdes. Fremleggelse av fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen til de tillitsvalgte må dokumenteres overfor foretaksregisteret ved melding om gjennomføringen av fisjonen.

Kravet til å fremlegge fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen til de tillitsvalgte er fastsatt i transformasjonsloven. Videre skal også eventuelle økonomikomiteer og de ansatte informeres om fisjonen

etter reglene i tysk arbeidsrett,⁵¹ som tilsvarende reglene i norsk arbeidsrett.⁵²

d) Registrering i foretaksregister

Etter generalforsamlingenes godkjenning av fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen skal gjennomføringen av fisjonen og de eventuelle nystiftede overtakende selskapene meldes til alle de involverte foretaksregistrene. I motsetning til i Norge finnes det ikke kun ett foretaksregister i Tyskland, men flere lokale registre som er ansvarlige for ulike geografiske kretser. Deresom de overdragende og overtakende selskapene har sitt forretningskontor i ulike kretser, og derfor er registrert i forskjellige foretaksregistre, må fisjonen registreres i alle disse foretaksregistrene. Fisjonen må da først registreres i det foretaksregisteret hvor det overtakende selskapet er registrert, og trer i kraft ved registrering i det foretaksregisteret hvor det overdragende selskapet er registrert.

I motsetning til norsk rett meldes altså ikke generalforsamlingenes godkjenning av fisjonen først og deretter, etter utløpet av en kreditorfrist på seks uker,⁵³ gjennomføringen av fisjonen for registrering i foretaksregisteret. Etter transformasjonsloven finnes det ingen kreditorfrist, dens utløp skal forventes før gjennomføringen av fisjonen kan meldes for registrering. Gjennomføringen av fisjonen meldes derfor umiddelbart til de involverte foretaksregistrene, og fisjonen

48. Schwab i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 127, Rn. 17.

49. Gehling i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 127, Rn. 9. Se også transformasjonsloven § 324 og Lutter/Drygala i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 5, Rn. 57.

50. Gehling i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 127, Rn. 9.

51. § 613 a i den tyske privatrettsloven (Bürgerliches Gesetzbuch – BGB) og § 106 tredje ledd nr. 8 i den tyske virksomhetsstrukturloven (Betriebsverfassungsgesetz – BetrVG), se Simon i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 5, Rn. 80.

52. Aml. kapittel 16 (Arbeidstakernes rettigheter ved virksomhetsoverdragelse) og kapittel 8 (Informasjon og drøfting).

53. Med virkning fra 1. juli 2013 ble fristen redusert fra to måneder til seks uker.

trer i kraft når den er registrert i det foretaksregisteret hvor det overdragende selskapet er registret. Etter tysk rett har kreditorene i de involverte selskapene derfor ingen mulighet til å fremsette innsigelser mot fisjonen.

Registrering av fisjonen i det foretaksregisteret hvor det overtakende selskapet er registret, er altså avgjørende for ikrafttredelse av fisjonen. I likhet med norsk rett kan det etter denne registreringen ikke reises søksmål med påstand om at fisjonen skal kjønnnes ugyldig. Fisjonen blir fra dette tidspunktet irreversibel.

5. Fisjonstyper

Etter transformasjonsloven finnes det i tysk rett tre ulike fisjonstyper.⁵⁴

a) Fisjon ved spaltning

For det første kan et selskap deles ved at det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser fordeles på selskapet selv og ett eller flere overtakende selskaper, mot at aksjeeierne i det overdragende selskapet får aksjer i de overtakende selskapene som vederlag.⁵⁵ Det overdragende selskapet overdrar altså kun en del av sin virksomhet til de overtakende selskapene.

b) Fisjon ved oppløsning

For det andre kan et selskap deles ved at det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser fordeles på to eller flere overtakende selskaper, mot at aksjeeierne i det overdragende selskapet får aksjer i de

overtakende selskapene som vederlag.⁵⁶ Det overdragende selskapet overdrar altså hele virksomheten til de overtakende selskapene og oppløses ved fisjonen.

c) Fisjon til datterselskap

Som i norsk rett har de to ovennevnte fisjonstypene til felles at fisjonsvederlaget består i nye aksjer som skal utstedes til aksjeeierne i det overdragende selskapet.

Etter tysk rett er det i tillegg mulig at et selskap deles ved at det overdragende selskapets (morselskapets) eiendeler, rettigheter og forpliktelser fordeles på morselskapet selv og/eller ett eller flere overtakende selskaper (datterselskaper) mot at det overdragende morselskapet får aksjer i de overtakende datterselskapene som vederlag.⁵⁷ Ved en slik fisjon kan det overdragende morselskapet velge å overdra kun en del av sin virksomhet til de overtakende datterselskapene. Alternativt kan det overdragende morselskapet overdra hele virksomheten til de overtakende datterselskapene uten at det overdragende morselskapet oppløses ved fisjonen, men får en ny funksjon som et rent holdingselskap som kun eier aksjene i de overtakende datterselskapene.⁵⁸

De nye aksjene i det overtakende datterselskapet skal ifølge lovens ordlyd også utstedes til det overdragende morselskapet når det overdragende morselskapet allerede eier alle aksjer i det overtakende datterselskapet (heleid datterselskap).⁵⁹ I deler av tysk rettsteori synes imidlertid oppfatningen å være at utstedelse av nye aksjer i et heleid

54. Den felles betegnelsen i transformasjonsloven er »Spaltung«.

55. Den fisjonstypen betegnes i transformasjonsloven som »Abspaltung«.

56. Den fisjonstypen betegnes i transformasjonsloven som »Aufspaltung«.

57. Denne fisjonstypen betegnes i transformasjonsloven som »Ausgliederung«.

58. Stengel i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 123, Rn. 17, som betegner en slik fisjon som »Totalausgliederung«.

59. H. Schmidt i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, vor § 168, Rn. 14.

datterselskap ikke er nødvendig eller at det overdragende morselskapet kan gi avkall på utstedelse av nye aksjer.⁶⁰

I norsk rett er en fisjon til et datterselskap ikke mulig.⁶¹ For å oppnå utfisjoning av en virksomhet fra et overdragende morselskap til et datterselskap må derfor virksomheten først utfisjones fra det overdragende selskapet til et søsterselskap som deretter fusjoneres inn i datterselskapet. Alternativt kan morselskapet skille ut virksomheten og legge den inn i et datterselskap gjennom et salg til datterselskapet eller gjennom en tingsinnskuddsemisjon i datterselskapet som etableres i forkant eller stiftes ved tingsinnskuddet av virksomheten.⁶²

d) Fisjon til eksisterende eller nystiftet selskap

I likhet med norsk rett kan det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser overdras til allerede eksisterende overtakende selskaper. Alternativt kan eiendelene, rettighetene og forpliktelsene overdras til overtakende selskaper som nystiftes ved fisjonen. Dette gjelder for alle de tre ovennevnte fisjonstypene.

60. Stengel i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 123, Rn. 24, og Schröer i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 126, Rn. 30. I praksis kan utstedelse av nye aksjer imidlertid anbefales for å unngå skattelegging av de involverte rettssubjektene.

61. Aamelfot m.fl., Fusjon og fisjon, Oslo, 2013, s. 36.

62. Aamelfot m.fl., Fusjon og fisjon, Oslo, 2013, s. 35. En slik transaksjon kan imidlertid medføre skattelegging av de involverte selskaperne.

6. Solidaransvar

Både tysk og norsk rett har regler om solidaransvar for det overdragende selskapets forpliktelser.

a) Problemstilling

Under en fisjon reduseres som regel det overdragende selskapets formue uten at denne formuesreduksjonen kompenseres av fisjonsvederlaget, ettersom aksjene i de overtakende selskapene (fisjonsvederlaget) i utgangspunktet utstedes til aksjeeierne i det overdragende selskapet. Kun i tilfelle av en fisjon ved utstedelse av aksjer til det overdragende selskap⁶³ etter tysk rett kan det foreligge en viss kompensasjon.

I tillegg kan det overdragende selskapets eiendeler og rettigheter på den ene siden og selskapets forpliktelser på den andre siden fordeles disproportjonalt mellom det overdragende selskapet og de overtakende selskapene ved en fisjon.⁶⁴

En fisjon medfører følgelig visse ulemper for kreditorene i de involverte selskaperne, i den forstand at det selskapet som kreditorene har fordringer mot, kan miste sin betalingsevne ved fisjonen. Dette gjelder særlig ved fisjoner etter tysk rett hvor kreditorene ikke har noen mulighet til å fremsette innsigelser mot fisjonen.⁶⁵

b) Forpliktelser

Etter transformasjonsloven er derfor både det overdragende selskapet og de overtakende selskaper solidarisk ansvarlige for samtlige av det overdragende selskapets forpliktelser som er oppstått før fisjonen

63. Se om denne fisjonstypen ovenfor under punkt 5. c).

64. Maier-Reimer/Seulen i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 133, Rn. 1.

65. Se ovenfor under punkt 4. d).

trer i kraft.⁶⁶ I motsetning til norsk rett⁶⁷ er det ikke nødvendig at en kreditor først gjør sitt krav gjeldende mot det selskapet som etter fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen skal hefte for forpliktelsen.⁶⁸ Solidaransvaret etter disse reglene gjelder alle tre tyske fisjonstyper.⁶⁹

Både etter tysk og norsk rett er det vesentlig for selskapenes ansvar for en forpliktelse⁷⁰ at den er oppstått før fisjonen trer i kraft. En forpliktelse er oppstått før ikrafttredelse av fisjonen dersom forpliktelses hjemmel er lagt før dette tidspunktet, selv om forpliktelsen forfaller først etter ikrafttredelse av fisjonen. De involverte selskapene er derfor bl.a. solidarisk ansvarlig for alle forpliktelser som fremkommer av løpende avtaleforhold dersom avtalen ble inngått før fisjonen trer i kraft.⁷¹

c) Ansvarsbegrensninger

Etter norsk rett er solidaransvaret begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdien som tilfaller det enkelte selskapet ved fisjonen. I norsk praksis kan denne nettoverdien holdes lav ved at de eiendelene som utfisjones, beheftes med gjeld. I tysk rett finnes det ikke en slik beløpsmessig begrensning for selskapenes solidaransvar.

Derimot finnes det en uttrykkelig regel i transformasjonsloven om en tidsmessig begrensning til fordel for det selskapet som

etter fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen ikke skal hefte for en forpliktelse. Etter denne regelen er et selskap som etter fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen ikke skal hefte for en forpliktelse, kun solidarisk ansvarlig for forpliktelsen dersom forpliktelsen forfaller innen fem år etter ikrafttredelse av fisjonen. Dersom forpliktelsen forfaller innen denne femårsperioden, slik at selskapet i utgangspunktet er solidarisk ansvarlig for forpliktelsen, bortfaller selskapets ansvar for forpliktelsen dersom kreditoren, innen denne femårsperioden, ikke tar rettslig skritt mot selskapet. Et slikt regelverk finnes ikke i norsk rett. Solidaransvaret etter norsk rett er altså ikke tidsbegrenset, og forpliktelsene vil da kun foreldes etter de alminnelige regler.⁷²

d) Sikkerhet

De involverte selskapenes kreditorer kan etter tysk rett kreve at det stilles sikkerhet for deres krav dersom kreditorene melder sine krav innen seks måneder etter registreringen av fisjonen i det foretaksregisteret hvor selskapet som kravene retter seg mot, er registrert. Dette gjelder kun i den utstrekningen kravene ikke er forfalt. Dersom kravene allerede er forfalt, skal kreditorene bare kunne kreve oppfyllelse.⁷³ En videre forutsetning for at kreditorene kan kreve sikkerhetsstillelse er at det foreligger risiko for at kravene ikke vil bli oppfylt. Som sikkerhet kan det eksempelvis innbetales penger til de statlige deponeringsinstitusjo-

66. Se ovenfor under punkt 4. d).

67. M. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 3. utgave 2012, s. 840, note 3.1: subsidiært solidaransvar.

68. Schwab i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 133, Rn. 28.

69. Maier-Reimer/Seulen i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 133, Rn. 2.

70. Se M. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 3. utgave 2012, s. 840, note 3.1, om norsk rett.

71. Se Schwab i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 133, Rn. 81, om tysk rett.

72. Matre i Norsk Lovkommentar til aksjeloven, § 14-11 (note 2304, sist hovedrevidert 06.10.2010), og i Norsk Lovkommentar til allmennaksjeloven, § 14-11 (note 2463, sist hovedrevidert 06.10.2010).

73. Maier-Reimer/Seulen i Semler/Stengel, UmwG, München, 3. utgave 2012, § 22, Rn. 36.

nene eller fast eiendom, løsøre og visse verdipapirer kan pantsettes.⁷⁴

Sikkerhetsstillelse kan imidlertid kun kreves fra det selskapet som etter fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen skal hefte for de tilsvarende forpliktelsene.⁷⁵ De øvrige involverte selskapene er derfor ikke solidarisk ansvarlig for å stille sikkerhet for krav som retter seg mot et annet selskap som deltar i fisjonen.

7. Oppsummering

Fisjon, dvs. en overdragelse av en virksomhet fra et selskap (overdragende selskap) til ett eller flere andre selskaper (overtakende selskaper) i sin helhet, er mulig både etter norsk og tysk rett. De tyske reglene som gjelder fisjoner, åpner imidlertid for flere fusjonsmuligheter. Videre er registreringsprosessen etter tysk rett enklere og raskere enn prosessen etter norsk rett.

a) Fisjonsmuligheter

Etter tysk rett er det mulig for både kapital-selskaper og personselskaper samt andre rettssubjekter, for eksempel foreninger og kooperativer, å delta i en fusjon. Et tysk kapital-selskap kan eksempelvis utfisjonere sin virksomhet til ett eller flere tyske personselskaper og et personselskap kan utfisjonere sin virksomhet til ett eller flere kapital-selskaper.⁷⁶ Etter norsk rett kan derimot bare kapital-selskaper delta i en fusjon. Norsk rett

begrenser derfor muligheten for fisjon til å gjelde kapital-selskaper og utelukker fisjon under deltagelse av personselskaper og andre rettssubjekter.

Denne begrensningen er et generelt problem i norsk transformasjonsrett og gjelder også fusjon og omdanning av selskaper. Etter norsk lov kan nemlig bare kapital-selskaper delta i en fusjon, og det er kun tillatt at et kapital-selskap (aksjeselskap eller allmennaksjeselskap) omdannes direkte til en annen kapital-selskapsform (allmennaksjeselskap eller aksjeselskap) uten at selskapet må oppløses først og deretter nystiftes etter reglene for den selskaps- eller eierformen selskapet skal omdannes til.⁷⁷ Det er dermed særlig utelukket at et personselskap omdannes til et kapital-selskap.⁷⁸ Dette til tross for at det i praksis kan oppsto behov for en slik omdanning når deltakerne i et personselskap ønsker å omdanne selskapet til et kapital-selskap, eksempelvis for å unngå sitt personlige ansvar for selskapets

74. I henhold til §§ 232 flg. i den tyske privatretsloven (Bürgerliches Gesetzbuch – BGB), se Grunewald i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 22, Rn. 23.

75. Schwab i Lutter, UmwG, Köln, 4. utgave 2009, § 133, Rn. 90.

76. Dette gjelder imidlertid ikke de tyske personselskapene som ikke utøver økonomisk virksomhet (Gesellschaft des bürgerlichen Rechts – GbR).

77. Se Andenæs, Selskapsrett, Oslo, 2007, s. 249. En vesentlig ulempe av en slik transaksjon – i tillegg til den unødvendig komplekse strukturen – ligger i at alle avtaler med tredjepart må transporteres hver for seg til det nye selskapet, noe som krever samtykke fra de ulike tredjepartene. Dette er uheldig fordi tredjepartene kan utnytte situasjonen ved å kreve nye avtalebetingelser for å gi sitt samtykke. En slik transaksjon er ikke en omdanning, dvs. en endring av selskapsformen, i (aksje/allmennaksje)lovens forstand, men et restruktureringstiltak som består av flere elementer. Det er derfor feil å betegne slike transaksjoner selskapsrettslig som »omdanning«. Dette også av den grunn at det aktuelle selskapet ikke omdannes, men rett og slett oppløses.

78. Andenæs, Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, Oslo, 2. utgave 2006, s. 617. Se også M. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 3. utgave 2012, s. 844, note 1.

forpliktelser⁷⁹ når selskapets virksomhet vokser. Etter tysk rett er fusjoner og omdanninger under deltagelse av personselskaper derimot helt uproblematisk. Den tyske transformasjonsloven åpner for eksempel uttrykkelig for at personselskaper kan fusjonere med kapitalselskaper⁸⁰ og at personselskaper kan omdannes til kapitalselskaper.⁸¹

Etter tysk rett finnes det altså flere transformasjonsmuligheter enn det finnes i norsk rett, ettersom norsk rett begrenser transformasjonsmulighetene til kapitalselskaper. Dette gjelder både fisjon, fusjon og omdanning av selskaper. Tysk rett tilfredsstiller derfor behovet i praksis på en bedre måte enn norsk rett som krever mer kompliserte transaksjoner for å oppnå lignende resultater.

Når det gjelder selve fisjonen, kan en fisjon både etter tysk og norsk rett struktureres som en fisjon ved spaltning og en fisjon ved oppløsning. I begge tilfeller består fisjonsvederlaget i nye aksjer som skal utstedes til aksjeeierne i det overdragende selskapet. Kun etter tysk rett kan en fisjon i tillegg struktureres som en fisjon til et datterselskap hvor de nye aksjene (i det overtakende datterselskapet) utstedes til selve overdragende morselskapet, dvs. ikke til aksjeeierne i det overdragende selskapet. Denne fisjonsstrukturen synes å brukes regelmessig i praksis som tyder på at det faktisk finnes et behov for å utfisjonere en virksomhet på den måten til et datterselskap.

Igjen tilfredsstiller tysk rett dette behovet på en enklere fremgangsmåte enn norsk rett. Etter tysk rett kan virksomheten nemlig utfisjonere til datterselskapet ved bruk av lovens fisjonsregler. Derimot må en slik

transaksjon etter norsk rett struktureres på en mindre elegant måte gjennom utfisjonering av virksomheten fra det overdragende morselskapet til et søsterselskap og en etterfølgende fusjon av virksomheten inn i datterselskapet, gjennom et salg eller gjennom en tingsinnskuddsemisjon.⁸²

b) Registreringsprosess

Både etter tysk og norsk rett skal fisjonen meldes til og registreres i foretaksregisteret. Etter tysk rett skal bare gjennomføringen av fisjonen meldes til foretaksregisteret⁸³ etter at generalforsamlingene i de involverte fisjonselskapene har godkjent fisjons- og overtakelsesavtalen/fisjonsplanen. Kreditorer i de involverte selskapene har derfor ingen mulighet til å fremsette innsigelser mot fisjonen. Etter norsk rett skal derimot først generalforsamlingenes godkjenning og senere, etter utløpet av en kreditorfrist på seks uker, gjennomføring av fisjonen meldes til foretaksregisteret. Dette er i praksis – fra de involverte selskapenes perspektiv – uheldig for fisjonsprosessen.

For det første medfører kreditorfristen en forsinkelse på minst seks uker før fisjonen kan gjennomføres. Fisjonsprosessen stopper helt opp. For det andre kan under kreditorfristen kreditorer som har en fordring mot de involverte selskapene, melde innsigelse mot fisjonen til selskapene som kan medføre en ytterligere forsinkelse ut

79. Se om ansvaret sel. § 2-4 første ledd.

80. § 3 og §§ 39 flg.

81. § 191 og §§ 214 flg.

82. Ved tilfeller av salg og tingsinnskuddsemisjon oppstår i tillegg de samme problemstillingene som diskutert ovenfor i forbindelse med en omdanning (fotnote 77). Bl.a. må alle avtaler med tredjepart transporteres hver for seg til det overtakende selskapet. Dette krever samtykke fra de ulike tredjepartene, og disse kan utnytte situasjonen ved å kreve nye avtalebetingelser for å gi sitt samtykke.

83. Eller til alle foretaksregistrene hvor de overdragende og overtakende selskapene er registrert i.

over de seks ukene nevnt ovenfor. Dersom en kreditor gjør innsigelse med en uomtvistet og forfalt fordring, kan fisjonen nemlig ikke gjennomføres før fordringen er betalt. I tillegg kan en kreditor som har en omtvistet eller ikke forfalt fordring, kreve at betryggende sikkerhet blir stilt, dersom fordringen ikke fra før er betryggende sikret.⁸⁴ Dette kan utsette fristen enda lengre.

Disse bestemmelser beskytter og ivaretar riktignok kreditorenes interesser. På den andre siden er de involverte selskapene i en svært dårlig forhandlingsposisjon dersom slike innsigelser gjøres gjeldende. Selskapene ønsker nemlig som regel å gjennomføre fisjonen så fort som mulig, dvs. helst med en gang (dersom dette ville være mulig etter norsk rett) og senest etter utløpet av seks ukers fristen. For å unngå en ytterligere forsinkelse ut over de seks ukene, er selskapene i praksis ofte tvunget til å komme til en løsning med en slik kreditor, selv om det er uklart i hvilken utstrekning det virkelig foreligger en reell fordring fra kreditor. I praksis er det som regel ikke tid til å følge den lovbestemte prosedyre hvorefter tingretten skal avgjøre om det foreligger en fordring og om sikkerheter er betryggende og som kan beslutte at fisjonen kan gjennomføres og meldes til foretaksregisteret.⁸⁵

Kreditorenes interesse er både i tysk og norsk rett ivaretatt ved at de involverte fusjonsselskapene er solidarisk ansvarlige for forpliktelsene som er oppstått før fisjonen. Dette synes å være tilstrekkelig for å beskytte kreditorens interesser. Det synes derfor å være unødvendig at kreditorene – etter norsk rett – i tillegg beskyttes ved at disse

kan melde innsigelser mot fisjonen og på den måten i realiteten få en forhandlingsposisjon som er bedre en den som de hadde før de involverte selskapenes vedtak om fisjon. Tysk rett viser at det egentlig ikke er behov for en slik tilleggsbeskyttelse. Sammenlignet med det tyske systemet kan det norske systemet anses som en overbeskyttelse av kreditorene på bekostning av fusjonsselskapene.

d) Konklusjon

Aksjeloven – og i mindre grad allmennaksjeloven – har blitt endret flere ganger de siste årene. De fleste endringene som trådte i kraft henholdsvis 1. januar 2012 og 1. juni 2013 har bakgrunn i en utredning om forenkling og modernisering av aksjeloven.⁸⁶ Reglene om fisjon samt reglene om de andre transformasjonsmulighetene (fisjon og omdanning) ble i denne omgang ikke endret i vesentlig omfang.

Ved neste anledning bør det derfor vurderes å endre de norske transformasjonsreglene på to punkter.

For det første bør også personselskaper kunne delta i fusjons- og andre transformasjonsprosesser. Det finnes nemlig ingen god grunn for at personselskaper ikke skal kunne delta i fusjoner, fusjoner og omdanninger. Videre er det i praksis et behov for at også personselskaper kan delta i transformasjonsprosesser. I den norske systematikken hvor transformasjonsreglene – i motsetning til tysk rett – ikke er fastsatt i en felles transformasjonslov, men i flere lover som gjelder de ulike selskapsformer, medfører dette endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven og i tillegg i selskapsloven

84. Asl. §§ 14-7, 13-15 første og annet ledd, og asal. §§ 14-7, 13-16 første og annet ledd.

85. Asl. §§ 14-7, 14-8 første ledd, 13-15 annet ledd, 13-16 annet ledd, og asal. §§ 14-7, 14-8 første ledd, 13-16 annet ledd, § 13-17 annet ledd.

86. http://www.regjeringen.no/upload/JD/-Vedlegg/Rapporter/Forenkling_av_aksjeloven_web.pdf.

som regulerer de norske personselskaperne.⁸⁷

For det andre bør det diskuteres om det er nødvendig at kreditorer skal ha mulighet for å melde innsigelser mot fisjonen. Kreditorers interesser skal beskyttes mot de ulempene som en fisjon kan medføre. De involverte fisjonsselskaperes solidaransvar synes imidlertid å være en tilstrekkelig beskyttelsesmekanisme. I tillegg har fisjonsselskaperne en rettmessig interesse i at fisjonsprosessen gjennomføres fort og ikke stoppes gjennom innsigelser fra kreditorer som mener å ha fordringer mot selskapene og på den måten kan tvinge selskapene til urimelige forliksløsninger. Dette taler for at kreditorers innsigelsesmuligheter bør bortfalle.

Dersom kreditorer ikke lenger kan fremme innsigelser mot fisjonen, kan også kreditorfristen bortfalle og på den måten registreringsprosessen forenkles ved at – som i tysk rett – kun gjennomføringen av fisjonen meldes til foretaksregisteret. Fisjonen kan da meldes til foretaksregisteret med en gang, dvs. uten at selskapene må avvente utløpet av en frist på seks uker. På samme måte bør disse endringene også gjøres for fusjoner.

87. Videre medfører dette (redaksjonelle) endringer i andre – ikke-selskapsrettslige – lover, bl.a. skatteloven.